

MÄKSA VALLA ARENGUKAVA 2014-2026

Sisukord

Sissejuhatus	3
1. Mäksa valla visioon, missioon, arengu põhimõtted ja arengueesmärgid aastani 2026	4
1.1. Mäksa valla visioon:	4
1.2. Mäksa valla missioon:	4
1.3. Mäksa valla arengu põhimõtted.....	4
2. Mäksa valla arengueesmärgid ja tulemused aastaks 2026:	6
3. Mäksa valla olukord ja tegevused valdkonniti	10
3.1. Valla juhtimine	10
3.2. Avalik kord	11
3.3. Ettevõtlus ja turism	12
3.4. Tehniline infrastruktuur	15
3.5. Keskkonnakaitse	16
3.6. Elamu- ja kommunaalmajandus	18
3.7. Tervishoid.....	19
3.8. Kultuur, sport, vaba aeg.....	20
3.9. Haridus.....	22
3.10. Sotsiaalne kaitse	25
4. Tegevuskava 2015-2018.....	27
LISAD	29
LISA 1. Arengukavas kasutatavad mõisted	29
LISA 2. Mäksa valla üldisloomustus.....	30
Üldandmed	30
Elanikud.....	31
LISA 3. SWOT- analüüs	33
LISA 4 Mäksa valla arengukavaga seotud Mäksa valla valdkondlikud arengukavad.....	34

Sissejuhatus

Valla arengukava on dokument, mis sisaldab omavalitsusüksuse majandusliku ja sotsiaalse olukorra ning keskkonnaseisundi analüüsi, pikemaajalise tegevuse kavandamise ning edasise arengu suundi ja eelistusi. Omavalitsus peab tagama oma territooriumil erinevate eluvaldkondade toimimise, samas ka valla stabiilse arengu. Arengukava eesmärk on formuleerida valla arengu eesmärgid ja tulevikku suunatud tegevused, mis arvestaksid valla arengueeldustega ning kõigi huvigruppide vajadustega.

Mäksa valla arengu üldisem eesmärk on kõigile valla elanikele hea elukeskkonna loomine. Seda saavutatakse majanduse arendamise, infrastruktuuride ülesehitamise, sotsiaalsete teenuste pakkumise ning kultuuri- ja spordi edendamise kaudu. Mäksa valla areng sõltub valla elanike, ettevõtjate ja vallajuhtide pürgimustest, tegevustest ning koostööst.

Käesoleva arengukava koostamisel on võetud aluseks 2012. aastal valminud „Mäksa valla arengukava 2012-2026“. Arengukava täiendamiseks moodustati erinevate eluvaldkondade töörühmad, kuhu kuulusid vallavalitsuse, vallavolikogu, valla hallatavate asutuste, MTÜ-de, ettevõtete esindajad ning aktiivsed vallaelanikud.

Mäksa valla arengukava 2012-2026 eesmärgid ja strateegiad põhinevad eelkõige Mäksa valla tugevustele ja võimalustele ning visioonidele valla tulevikust ja elanike vajadustele. Samas on arvestatud ka järgmiseid vallas koostatud või koostamisel olevaid temaatilisi arengukavasid ja tegevuskavasid:

- Melliste Algkool-Lasteaia arengukava aastateks 2011-2016
- Hooldekodu Härmalõng tegevuskava 2011-2014
- Melliste ja Võõpste raamatukogude tegevuskavad aastani 2014
- Melliste noortekeskuse tegevuskava 2014
- Mäksa valla ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arengukava 2005-2016
- Mäksa valla jäätmekava aastateks 2008-2012
- Mäksa valla sotsiaalhoolekande arengukava
- Melliste küla arengukava 2011-2015
- Võõpste kandi arengukava
- Kaagvere kandi arengukava

Arengukava esimese osa moodustavad valla arenguvision 2026, valla tegevuse missioon ja juhtimise põhimõtted. Teine osa kirjeldab valla arengueesmärke ja võimalikke tulemusi. Kolmanda osa moodustab Mäksa valla olukorra ja meetmete kirjeldus valdkonniti. Neljas osa võtab enda alla tegevuskava 2015-2018 ja viies osa, käsitleb arengukava elluviimist.

Arengudokumendi lisas on ülevaade käsitletavatest mõistetest, valla üldandmetest ja sotsiaal-majanduslikust olukorrast, SWOT analüüs, Mäksa valla eelarvestrateegia aastateks 2015-2018.

“Me ei päri maapinda mitte esivanematelt, vaid me laename seda meie lastelt” on öelnud Theodore Roosevelt. See on juhtmõte ka Mäksa valla arengu juhtimisel ja kavandamisel ning tuletab meile meelde, et tänased tegemised on tihedalt seotud tulevikuga.

1. Mäksa valla visioon, missioon, arengu põhimõtted ja arengueesmärgid aastani 2026

1.1. Mäksa valla visioon:

MÄKSA VALD – MINU MÕNUS KODUPAIK

Visioon näitab valla pürgimist saavutada väga hea elukoha renomee, kus igal inimesel lastest vanuriteni on meeldiv ja mõnus elada. Visioon näitab ka iga elaniku aktiivsust, vastutust oma kodukoha arengu eest; see näitab, et valla areng sõltub igapäevast panusest. Mäksa vallal kui Tartu linna lähipiirkonnas asuval vallal on mitmeid võimalusi kujuneda kvaliteetse elukeskkonnaga omavalitsuseks, kus on arenenud elamu- ja puhkemajandus ning ettevõtlus. Visioonist lähtudes on sõnastatud ka Mäksa valla tunnuslause: „Mina ja Mäksa – mõnusalt koos“.

1.2. Mäksa valla missioon:

ARENDAVA VÄLJA HEA ELUKESKKOND ja TINGIMUSED ELANIKELE KÕRGE ELUKVALITEEDI SAAVUTAMISEKS

Missioon sätestab vallavolikogu, vallavalitsuse ja tema asutuste üldise eesmärgi, mille nimel tegutsetakse. Kõrgeim siht valla jaoks on tema elanike kõrge elukvaliteet, mis tagatakse sobiva ja meeldiva elukeskkonnaga ning võimaluste loomisega elanike arenguks.

1.3. Mäksa valla arengu põhimõtted

Arengu ja arendamise põhimõtted on üldised käitumisjuhised valla juhtimisel ja koostööl:

- **Valla elanikele keskendumine:** Mäksa valla elanikele kvaliteetsete teenuste pakkumine lähtudes nende vajadustest ning informatsiooni igakülgne ja pidev jagamine (valla leht, vallakoduleht, infostendid külates ja valla asutustes). Kõik otsused tehakse valla elanike ja eri sihtgruppide heaolu ja valla arenguvõime kontekstis;
- **Säästlikkus:** otstarbekas ressursside kasutamine (inim-, rahalised-, varalised-, loodusressursid). Investeeringute tegemine lähtuvalt kuluefektiivsuse ja jätkusuutlikkuse seisukohalt;
- **Tugev kohavaim:** Mäksa valla identiteedi ning maine säilitamine ning tõstmine, ajaloolise järjepidevuse ning kohalike väärtuste säilitamine;
- **Uuenduslikkus ja õppimine:** pidev väliskeskkonna jälgimine, uute ideede, tehnoloogiate, lahenduste omaksvõtmine ja erialane enesetäiendamine. Loov suhtumine igapäevastes tegemistesse, teenuste ning protsesside täiustamisse;

- **Koostöö ja partnerlus:** koostööpõhimõtte alaline rakendamine, korraldamine ja arendamine kõigi institutsioonide ja huvigruppidega vallas, naabervaldadega, Tartu linnaga ning sõpruspiirkondadega välismaal;
- **Aus ja eetiline käitumine:** vallavolikogu ja -valitsuse, valla asutuste töötajate aus ning eetiline käitumine.

2. Mäksa valla arengueesmärgid ja tulemused aastaks 2026:

E 1	Kodanikulähedane ja efektiivne juhtimine: <ul style="list-style-type: none"> - Vallaelanikud on igati kaasatud valla arendamisse; - kõigile soovijatele on tagatud e-omavalitsuse võimalused; - vallavalitsuses töötavad motiveeritud, arenguvõimelised ja pädevad teenistujad; - külad (kandidid) ja seltsid on aktiivsed kohaliku elu arendajad; - Kagu-Tartumaa piirkonna kohalike omavalitsuste vahel toimub efektiivne koostöö; - toimib koostöö vallavalitsuse, ettevõtete ja kolmanda sektori vahel; - valla arengusse on kaasatud eelarvevälised ressursid; - vallale kuuluvad hooned on hästi kasutatud ja energiasäästlikud; - valla juhtimises arvestatakse avatud valitsemise partnerluse põhimõtteid.
E 2	Turvalisuse säilitamine ja suurendamine: <ul style="list-style-type: none"> - Mäksa konstaablipunkt on kaasaegsete ruumide ja võimalustega tegutsev konstaablipunkt ja vallas tegutsevad abipolitseinikud; - kriiside ohjamise süsteem on uuendatud; - vallas tegutseb kaitseliidu/naiskodukaitse üksus, - omavalitsus toetab Võnnu vabatahtliku päästekomando tegevuse jätkumist.
E 3	Elanikele on tagatud vajalikud regulaarsed (era)teenused: <ul style="list-style-type: none"> - vallas on kaasaegsete ruumide ning võimalustega perearsti- ja hambaravipunkt, apteek ning töötab veterinaararst; - vallasisene ja maakonnasisene ühistransport võimaldab vallaelanikel saada osa vallas pakutavatest teenustest (vallamaja, pood, perearstikeskus, huvi- ja spordiringid) ja üritustest; - kõigil vallaelanikel on oma vallas võimalus sooritada esmased ostud (kauplusauto toetamine, heal tasemel Melliste kauplus); - postipunkti- ja pangateenus on elanikele kättesaadav; - omavalitsus toetab elanikele vajalike esmateenuste osutamist kohapeal.
E 4	Tagatud on valla teede heal tasemel hooldus ja olulisematele teedele on paigaldatud kõvakate. Elanikud on kindlustatud kiire internetiühendusega: <ul style="list-style-type: none"> - valla teed on hästi hooldatud, rekonstrueeritud ja tehakse operatiivset lumetõrjet valla- ja erateedel ning tolmutõrjet suure liiklusintensiivsusega kruusateedel elumajade läheduses; - rekonstrueeritud on teede kõvakate Kaagvere ja Melliste külades; - riigimaanteed on kaetud mustkatttega; - on rajatud kergliiklusteid (Poka-Melliste, Vana-Kastre-Melliste); - Lairiba internetiühendus on viidud Kaagverre, Võõpstesse, Mäksale ja Pokale.
E 5	Vallas on jätkusuutlikud ettevõtted ja töökohad: <ul style="list-style-type: none"> - Vana-Kastres ja Mellistes on välja arendatud ja uuendatud tööstusalad; valda on asutatud uusi ettevõtteid ja lisandunud on töökohti; - valla põllumajandusettevõtjad teevad koostööd (näiteks ühine turundus) ning on suurendanud mahepõllumajanduse osakaalu;

	<ul style="list-style-type: none"> - vallas töödeldakse põllumajandustooteid (köögiviljatooted); - vallas on erinevate majandussektorite innovatiivsed ja tugevad ettevõtted.
E 6	<p>Miljööväärtuslik ja heakorrastatud elukeskkond:</p> <ul style="list-style-type: none"> - valla üldplaneering kehtib ja arvestab valla erinevate piirkondade eripära; - elanikud on informeeritud ja kaasatud erinevatesse keskkonna säästmise projektidesse; - toimub heal tasemel jäätmekäitus, mis on maksimaalselt suunatud taaskasutusele; - suuremates külades (Melliste, Kaagvere, Mäksa, Võõpste, Poka) on mängu- ja puhkeplatsid ning on loodud tingimused tervisespordiks; - bussiootekohad on kaasaegsed, puhtad ja valla kohavaimust lähtuvalt omanäolised; - suuremad liiklussõlmed, kompaktsed asulad ja bussiootekohad on kaasaegselt valgustatud; - vallale kuuluvad eluruumid on remonditud ja vald omab vajalikul arvul sotsiaalkortereid; - vallas asuvad pargid ja rohealad on heakorrastatud; - vallale kuuluvad hooned ja rajatised on korras.
E 7	<p>Elanikud on kindlustatud puhta joogi- ja ärajuhitava reoveesüsteemidega:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Melliste, Kaagvere, Võõpste, Poka, Kastre ja Mäksa külade elanikud ning seal asuvad ettevõtted- ja asutused on kindlustatud puhta joogiveega ja reovee puhastamisega; - vee-ettevõtja pakub mõistliku hinnaga teenust ja majandab edukalt; - kõik vallas asuvad majapidamised on kindlustatud puhta joogiveega.
E 8	<p>Emajõe ja teiste järvede ääres ja asulates on meeldiv elada ja puhata:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vallas on säilitatud võimalikult traditsiooniline asustus; Emajõe ääres, järvede ümber ning kandikeskuste sees ja ümber on ehitatud uusi elumaju; - Melliste ja Võõpste järv on puhastatud ja kasutatavad avalike supluskohtadena; - Kavastu parv täidab elanike jõe ületamise funktsiooni ja on turistidele atraktiivne; - Emajõe ääres on loodud avalikud kohad puhkamiseks, telkimiseks ja kalastamiseks (Veskimäe, Vanajõe (Luunja silla) puhkeala, Kikassaare); - Kaagveres, Mellistes ja Mäksal on olemas kallas- ja matkarajad; - Emajõe ääres on avalikud kohad paatide vette laskmiseks (Kikassaare, Kastre ja Kaagvere, Luunja sild-Vanajõe).
E 9	<p>Külades on tugevad kogukonnad:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vähemalt igal kandil (5) on kohalike elanike poolt koostatud oma küla arengukava, mille täitmist toetab ka vald; - külades tegutsevad külaseltsid ja on valitud külavanemad; - igas aktiivses külas on külaplats ja koht kogunemiseks ja ürituste korraldamiseks; igas kandis (Melliste, Kaagvere, Mäksa ja Võõpste-Kastre, Poka-Mäletjärve) on elanike poolt avalikult kasutatav külaplats ja elanike poolt avalikult kasutatav hoone või tuba, kus on ka väike raamatukogu, filmivaatamise võimalused, internetipunkt ja võimalused vaba aja tegevuseks erinevatele sihtgruppidele.

<p>E 10</p>	<p>Elanike vaba aeg on huvitavate tegevustega sisustatud:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Melliste ja Võõpste raamatukogud on kaasaegsete ruumide ja võimalustega raamatukogu- ja infoteenuse pakkujad ning kohalikud huvitegevuste keskused (sh üritused), valla elanikud kasutavad raamatukogude ruume vaba aja tegevusteks ning täiendõppeks; - Melliste noortekeskusesse on ühinenud kõikide lähemate külade noored ning toimub koostöö naaberomavalitsuste noortega, vallasiseselt toimib noorte liikumist soosiv bussiliiklus; - Melliste Algkool-Lasteaia spordihoones tegutsevad mitmed noorte ja täiskasvanute spordiringid (tõstmine, võrk-, korv- ja sulgpall, aeroobika jt.) ja hoone on aktiivselt 7 päeva nädalas kasutuses; - Mäksa Spordiklubi on Mäksa spordielu aktiivselt suunav ja korraldav paljude liikmetega organisatsioon; - Kaagvere staadion on aastaringi pidevalt kasutatav kaasaegne spordikompleks, tunnustatud staadion maakonnas; - vallas toimuvad vähemalt kord kvartalis spordiüritused; - on rajatud Melliste jooksu- ja suusarada, igas kandikeskuses on olemas spordiplats (sh võrkpalli ja korvpalliplats, jooksurada); - elanikud tegelevad aktiivselt huviharidusega; - regulaarselt toimuvad külades traditsioonilised üritused erinevatele elanikkonna gruppidele (kodukandipäevad, jalgrattamatk, teatrietendused jne.); - vallas toimuvad suurüritused, mis on suunatud ka valla külastajatele (Melliste Triatlon, Sulle-Mulle Laat, Vooremäe mängud, Kastre peod, Muinastulede öö, rahvatantsupäevad jne). - Meie Kodu teeb koostööd naaberomavalitsustega ja ilmub vähemalt kord kuus; - valla kodulehekülg on atraktiivne ja pidevalt uuenev.
<p>E 11</p>	<p>Lastele ja täiskasvanutele on olemas head võimalused õppimiseks:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Melliste Algkool-Lasteaed on kaasaegsete ruumide ja võimalustega atraktiivne algkool-lasteaed, mis mahutab 90 koolilast ja 80 lasteaialast; - Melliste Algkool-Lasteaias on olemas kõik vajalikud tugisüsteemid laste toetamiseks; - töökasvatusega ühitatud huvitegevus aitab rahuldada laste ja noorte ühistegutsemisvajadust ning pakub neile kasulikku rakendust (suvised (töö)laagrid); - valla elanikud on aktiivselt hõivatud erineva täiendõppega; - Kaagvere Erikool on kaasaegsete ruumide ja võimalustega kool, mille ruume on valla elanikel võimalik kasutada vaba aja tegevusteks ning täiendõppeks; - kõikidele õpilastele on tagatud tasuta koolitransport lähima sobiva koolini maakonnas.
<p>E 12</p>	<p>Elanikud on terved ja sotsiaalselt kaitstud:</p> <ul style="list-style-type: none"> - toimib heal tasemel koduteenus, eakatel on võimalus võimalikult kaua elada oma kodus; - toimib puuetega inimestele teenuste ja toetuste süsteem ning puuetega inimesed tunnevad end täisväärtuslike kogukonna liikmetena; - toimivad erinevad peretoetused, millega on loodud peredele turvatunne; - eluasemeteenus on kättesaadav abivajajatele; - elanikud on informeeritud ja kaasatud erinevatesse tervise edendamise projektidesse; - Hooldekodu Härmalõng on 60-kohaline kaasaegsete ruumide ja võimalustega juriidiliselt iseseisev ja isemajandav üldhooldekodu. Hooldekodu Härmalõng teeb tihedat koostööd teiste

	hoolekodudega ja hoolekodu juhtimisse on kaasatud erinevaid spetsialiste väljaspoolt hoolekodu. Härmalõngas toimib päevakeskus, kus osutatakse erinevaid hoolekandeteenuseid.
E 13	Energiasäästlikus ja jätkusuutlikus on tagatud: <ul style="list-style-type: none"> - ehitiste planeerimisel, ehitamisel ja renoveerimisel järgitakse energiat säästvaid põhimõtteid ning tehnoloogilisi lahendusi; - välja on arendatud ja toimivad säästlikud ning kohalikke olusid arvestavad (kesk)küttesüsteemid.

3. Mäksa valla olukord ja tegevused valdkonniti

3.1. Valla juhtimine

3.1.1. Olukorra kirjeldus

Mäksa vallavolikogu koosneb 11 liikmest ning volikogu istungid on jälgitavad veebist. Vallavolikogu on moodustanud viis alalist komisjoni: revisjonikomisjon, eelarvekomisjon, maa- ja majanduskomisjon, sotsiaal- ja hariduskomisjon ning kultuuri- ja spordikomisjon.

Mäksa vallavalitsus kui kohaliku omavalitsuse organ on 5-liikmeline, kuhu on kaasatud inimesi ka väljastpoolt valla ametkonda.

Mäksa vallavalituse kui ametiasutuse struktuur koosneb asutuse juhust ehk vallavanemast, kantseleist, teenistustest ning töötajatest.

Mäksa vallavalitsuse hallatavateks asutusteks on Melliste Algkool-Lasteaed, Hooldekodu Härmalõng, Melliste raamatukogu ning Võõpste raamatukogu.

Melliste Algkool-Lasteaed on 6-klassiline algkool ja lasteaed. Mäksa valla hallatava asutuse Melliste Algkool-Lasteaed struktuuri kuuluvad: direktor ja juhtivõpetajad, huvijuht, lasteaiaõpetajad, lasteaiaõpetajate abid, õpetajad, pikapäevarühma kasvatajad, eripedagoogid, koorijuht ning abipersonal.

Hooldekodu Härmalõng on ööpäevaringselt tegutsev hoolekandetasutus, kus osutatakse hoolekandeteenust sotsiaalselt mittetoimetulevatele eakatele ja puuetega inimestele. Hooldekodu struktuuri kuuluvad: juhataja, vanemhooldaja, hooldajad ning abipersonal.

Võõpste raamatukogu struktuuri kuuluvad juhataja ja koristaja-majahoidja. Melliste raamatukogu struktuuri kuulub juhataja, lisaks on raamatukogul laenutuspunkt Kaagveres.

Informatsiooni vahendatakse läbi valla veebilehe ja kord kuus ilmuva infolehe. Valla veebilehte arendatakse ja uuendatakse pidevalt. Valla infolehte Meie Kodu annab välja Mäksa vallavalitsus, kuid kaastöid infolehele teevad kõik valla hallatavad asutused, seltsid ja paljud eraisikud. Infoleht jõuab kõikidesse Mäksa valla kodudesse tasuta.

Mäksa vald on tegev Tartumaa Omavalitsuste Liidus, Eesti Maaomavalitsuste Liidus, Tartumaa Arendusseltsis. Mäksa vallal on sõprusvald Kannonkoski, Soomes.

Mäksa vald on üks Emajõe Veevärgi AS asutajatest ning on seal hetkel osanik.

Mäksa vallas on külaelanike poolt valitud külavanemad Melliste ja Tigase külades. Külavanema statuudi kohaselt on külavanem külaelanike ning nende ühiste huvide esindaja, kes juhindub oma tegevuses küla ühistest seisukohtadest, küla ja valla arengukavast, riigi ja kohaliku omavalitsuse õigusaktidest.

3.1.2. Valla juhtimise tegevused:

		Arengueesmärk
1.	Kohaliku omavalitsuse haldussuutlikkuse arendamine.	E 1
2.	Külavanemate kaasamine ja külade arengukavade koostamine.	E 1, E 9
3.	Piirkonna omavalitsuste halduskoostöö arendamine ühiste avalike teenuste pakkumiseks.	E 1
4.	Omavalitsuse, ettevõtete ja kolmanda sektori organisatsioonide koostöö arendamine sh väliskoostöö.	E 1, E 5, E 9
5.	Valla infolehe Meie Kodu arendamine.	E 10
6.	Valla kodulehe arendamine.	E 10
7.	Volikogu ja vallavalitsus lähtuvad töös avatud valitsemise partnerluse leppe põhimõtetest.	E 1

3.2. Avalik kord

3.2.1. Olukorra kirjeldus

Vallaelanike turvalisuse tagamisel on kesksel kohal päästeteenistus ja politsei. Politsei- ja Piirivalveameti Lõuna Prefektuuri Korrakaitsebüroo Tartu Politseijaoskonna Mäksa teeninduspunkt asub Mäksa vallas Poka külas. Mäksa valla piirkonnapolitseinik teenindab Haaslava, Mäksa, Tähtvere, Meeksi, Võnnu ja Piirisaare valda.

2013. aastal registreeriti Mäksa vallas 30 kuritegu, 2012. aastal registreeriti 40 kuritegu.

Politseil on jätkuvalt plaanis pöörata suurt tähelepanu liiklusohutuse ja avaliku korra tagamisele. Samuti pööratakse edaspidi suurt tähelepanu alaealiste poolt ja alaealiste suhtes toime pandud süütegude avastamisele ja tõkestamisele. Lõuna Prefektuuri Kriminaalbüroo Tartu kriminaaltalitusega tehakse jätkuvalt koostööd takistamiseks varavastaste kuritegude kasvu piirkonnas. Mäksa vald, kelle ruumides Mäksa konstaablipunkt asub, tasub kütte-, kommunaal- ja sidekulud.

Päästeameti Lõuna Päästkeskuse komandod asuvad Tõrvandis ja Tartus. Mäksa vallale on oluline, et säiliks ka Võnnu vabatahtliku päästekomando tegevus.

Vallas on loodud kriisikomisjon, kes on koostanud kriisikava kriisi ennetamiseks ja ohjeldamiseks. Kriisikomisjon koosneb 8 liikmest ja 4 asendusliikmest. Komisjoni esimees on vallavanem.

3.2.2. Avaliku korra tegevused:

		Arengueesmärk
1.	Valla poolt koostöö arendamine politsei- ja päästeametiga.	E 2
2.	Valla poolt koostöö arendamine Kaitseliiduga.	E 2
3.	Tartust lähtuv toimiv ja kiire päästeteenus ning Võnnu vabatahtlike pritsumeeste seltsi toetav tegevus.	E 2
4.	Naabrivalve piirkondade arengu soodustamine.	E 2
5.	Kriisikomisjoni töö edendamine.	E 2

3.3. Ettevõtlus ja turism

3.3.1. Ettevõtluse hetkeolukorra kirjeldus

Mäksa vallas domineerib väikeettevõtlus, mis on orienteeritud põllumajandussaaduste ja ehitusmaterjalide tootmisele ning puidutöötlemisele. Seisuga 31.12.2013 oli Mäksa vallas kokku 125 äriühingut, millest 8-l ettevõttel oli töötajaid 10-49 ja ülejäänutel alla 10.

Vald/linn	Äriühinguid		FIEsid		Kokku ettevõtteid		Rahvastik 1. jaanuari seisuga (Statistikaamet)		Ettevõtlusaktiivsus 1000 elaniku kohta (%)	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Mäksa vald	112	130	43	41	155	171	1688	1672	9,2	10,2

Statistikaamet 01.01.2014

Majandustegevuse registrisse on seisuga 01.08.2014. a kantud 19 ettevõtet kelle tegevuskohaks on Mäksa vald.

Toitlustuse ja majutusega tegelevad vallas Käbitare ja Indo puhkemaja.

Suurimad põllumajandusettevõtted on ühistu Mäksa Seeme, OÜ Melmilk ja OÜ Tamme Kuivatid. Neid iseloomustab umbes ligi miljoni euro suurune aastakäive, töötajate arv on üle 10 ja investeeringud tehakse üle 0,1 miljoni euro aastas. Taimekasvatuse ühistu Mäksa Seeme peamine tegevusala on taimekasvatus (teravili, raps, põldhein, kartul), kuid kõrvalharuna tegeletakse ka mesindusega. OÜ Melmilk tegeleb tõuveisekasvatusega piima tootmise ja tõuloomade müügi eesmärgil. Kasvatatakse must-valget tõugu veiseid. Kõrvaltegevuseks on taimekasvatus loomasöödaks. OÜ Tamme Kuivatid tegeleb teraviljakasvatuse ja seakasvatusega.

Põllumajandusega tegeleb Mäksa vallas kümneid tootmistaluseid. Peamiselt kasvatatakse kartulit, köögivilja ja teravilja, vähesel määral ka maasikaid. Haritavat maad on keskmiselt ühe talupidaja kohta 20 ha. Palgatööjõudu kasutatakse vähesel määral, peamiselt hooajatoodel.

Suuremad puidu- ja ehitusmaterjalide tööstusettevõtted on Vana-Kastre külas asuvad AS Columbia Kivi, AS Flainest ja OÜ Kastre Tööstus. AS Columbia Kivi toodab betoonist õõnes- ja täisplokke, müüri-, sillutis- ja äärekive. OÜ Kastre Tööstus tegeleb nii ehitusmaterjalide tootmise kui ka puidu töötlemisega. AS Flainest tegeleb puidu varumise ja töötlemise ning saematerjali tootmisega. Tegemist on üle 10 töötajaga ettevõtetega, kes tegelevad ka toodangu eksportimisega.

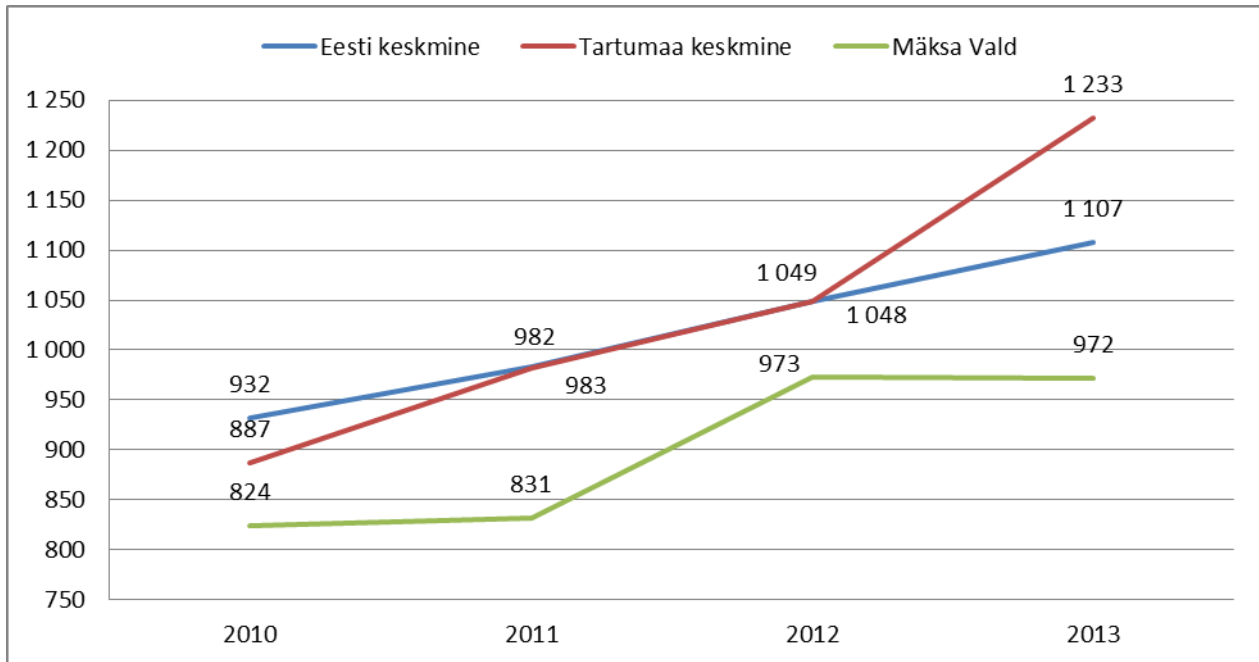
Mäksa vald on ühel korral aastas korraldanud ettevõtjate ümarlaua, kuhu on kutsutud kõiki Mäksa valla ettevõtjad üheskoos arutama ettevõtluse ja valla arengute üle. Ettevõtjate huvi kokkusaamise vastu ja osalemine sellel on olnud aktiivne.

Koostööpartnerina tegutseb vallas põllumajandus- ja lemmikloomade ravi ning haiguste ennetamise eesmärgil veterinaararst. Sõlmitud on ka koostööleping kodutute loomade varjupaigaga.

Omavalitsuse ja ettevõtjate peamiseks probleemiks on kvalifitseeritud, motiveeritud ja kohusetundlike oskustöölise puudumine ning samuti ka noorte spetsialistide vähesus.

Enamus kohalikust ettevõtlusest põhineb lihtsatel ja tööjõumahukatel toodetel, mida iseloomustab vähene innovatiivsus. Mäksa valla loodusressursse arvestades on liialt väike osakaal puhkemajanduse ja turismi alasel ettevõtlusel.

Mäksa valla tulu ühe elaniku kohta aastas on madalam kui Tartumaa omavalitsuste ja Eesti omavalitsuste keskmine tulu ühe elaniku kohta aastas (Joonis 1). Tulu ühe elaniku kohta leitakse valla kogutulu jagamisel elanike arvuga.

Joonis 1. Mäksa valla tulu ühe elaniku kohta 2010-2013 (Allikas: Rahandusministeerium).

3.3.2. Ettevõtluse valdkonna tegevused:

		Arengueesmärk
1.	Soodsa ettevõtluskeskkonna loomine läbi ettevõtlusega seotud infrastruktuuride rajamise, informatsiooni vahendamise, koolituste ja teabepäevade korraldamise ning ettevõtjate tunnustamise.	E 5
1a.	Mahepõllunduse ja põllumajandustoodete töötlemise soodustamine.	E5
2.	Veterinaarteenuse kättesaadavuse tagamine.	E 3
3.	Kauplusauto teenuse jätkumine valla kaugemates külades.	E 3
4.	Uute töökohtade loomise ning kohapeal toimuva väljaõppe toetamine.	E 5
5.	Noorte tööhõive suurendamine, toetavad koolitused.	E 5
6.	Vana-Kastres ja Mellistes on välja arendatud/ja uuendatud tööstusalad; valda on asutatud uusi ettevõtteid ja lisandunud on töökohti.	E 5

3.3.3. Turismi hetkeolukorra kirjeldus

Mäksa valla põhjapiiril asuv Suur-Emajõgi on oma kalarikkuse ja jõe äärsete kalastuskohtadega üks peamisi turismi- ja puhkekohti piirkonnas. Valla idapiiril asub Ahja jõgi ja Emajõe-Suursoo, mis ei ole kujunenud turismikohtadeks ennekõike just seal kehtivate kaitseeriimide tõttu.

Mäksa vallas asuvad mitmed ajaloolised vaatamisväärsused: Kaagvere ja Kastre mõisate pargid, Mäksa mõis, park ja kabel, Vana-Kastre linnuse varemed, Põhjasõjast pärit Rootsi laevade hukkumiskoht, II Maailmasõjast Emajõe ületamise lahingukoht ja kiviaja asulakohad Akali ja Kullamägi.

Tartu- ja Jõgevamaal on loodamas ühist geoparki, milles osaleb ka Mäksa vald. UNESCO GGN poolt mõistetakse geoparki kui maa-ala, kus geoloogilised loodusmälestised moodustavad osa piirkonna looduskaitse, loodushariduse ja jätkusuutliku arengu süsteemist. Geopark ei piirdu ainult oluliste geoloogiliste objektidega, vaid kajastab ka piirkonna geograafilisi iseärasusi ühtse tervikuna. Geopark peaks koondama piirkonna geoloogilise ja bioloogilise mitmekesisuse ning integreerima pärandkultuuri, eriti kui pärandkultuur seostub loodusmaastike ja geoloogiaga ning seda on võimalik demonstreerida külastajatele. Oluline on märgata seoseid meie looduse ja igapäeva elu vahel. See, mis on meile tavaline, on teistele tihti huvipakkuv.

3.3.4. Turismi valdkonna tegevused:

		Arengueesmärk
1.	Turismiobjektide tähistamine ja kaardistamine.	E 8
2.	Turismiettevõtluse toetamine.	E 8
3.	Vanajõe puhkekohas (Luunja saar) ja Veskimäe külas Emajõe ja maantee vahelisel alal regionaalse avaliku puhkekoha arendamine.	E 8
4.	Kaagvere ja Kastre parkides kauni ja kõigile kättesaadava looduskeskkonna kujundamine koostöös Keskkonnaministeeriumiga. Ehitismälestiste restaureerimine ja konserveerimine koostöös Muinsuskaitseametiga.	E 6

3.4. Tehniline infrastruktuur

3.4.1. Hetkeolukorra kirjeldus

Riigimaanteedest läbib Mäksa valda põhjast lõunasse Tartu – Räpina – Värskä tugimaantee (nr 45). Lisaks paikneb vallas Lõuna Regionaalse Maanteeameti hallatav kõrvalmaantee võrgustik. Kõrvalteedest on kõvakattega Melliste – Võõpste, Roiu – Vana-Kastre – Kastre – Võõpste lõik, Kaagvere külla kulgev tee ja Melliste – Poka lõik. Riigimaantee hooldus on hea.

Kohalikke teid on kokku ca 80 km. Neist 2,7 km kõvakattega. Avalikud teed tagavad juurdepääsu avalikele asutustele, veekogudele, rajatistele ja majapidamiste kogumitele ning on läbiva liiklusega. Teedevõrgustik on piisav. Kõvakattega teede olukord on rahuldav, kuid kõvakattega teede osakaal on kõigist valla teedest väike. Kruusakattega teede olukord on üldjoontes rahuldav, kohati veel mitterahuldav. Mitmed truubid vajavad remonti ja kraavid puhastamist.

Vallaelanike olulisim liikumissuund on Tartu suund, mis asub Vana-Kastrest ~10 km, Mellistest ~15 km, Kaagverest ~13 km, Võõpstest ~22 km ja Mäletjärvelt ~20 km kaugusel. Enamike valla asulatega on igapäevane ühistransport tagatud. Maakonnakeskuse Tartuga on halb ühendus Mäletjärve, Tigase ja Kaarlimõisa piirkondade elanikel. Mäksa vald maakonnaliine rahaliselt ei toeta.

Koolipäevadel on võimalik kasutada valla õpilasliini kahe bussiga hommikul marsruudil Võõpste – Kastre - Veskimäe – Mäksa - Sarakuste – Vana-Kastre - Kaagvere – Kisla ehk Sudaste – Poka – Melliste Oraviku – Rookse – Hammaste – Võõnnu ja õhtul Võõnnu – Hammaste – Rookse – Melliste Oraviku – Kisla ehk Sudaste – Kaagvere – Vana-Kastre - Sarakuste – Mäksa – Veskimäe – Kastre - Võõpste.

Kord nädalas, neljapäeviti, sõidab valla poolt korraldatud vallaliin, millega saavad kaugemate külade (Aruaia, Võõpste, Veskimäe, Kaarlimõisa, Mäksa, Sarakuste, Vana-Kastre, Kaagvere ja Mäletjärve) inimesed vallakeskusesse, raamatukokku, spordihoonesse, arstipunkti, apteeki ja kauplusesse.

Maareform on Mäksa vallas lõpule viimata. Maareformi toimingute tegemiseks on tööl vastav spetsialist.

Kavastu parv pandi käima 1899. aasta suvel, mis lihtsustas märgatavalt ümbruskonna eluolu. 1983. aastal parveliiklus katkes. 1999. aastal taastati Kavastu parv ja parveliiklus kahe Emajõe kalda vahel koostöös Luunja vallaga. Käesoleval ajal on Kavastu parv ainuke Eesti siseveekogul asuv ametlik parv. Kavastu parve tegevust korraldavad Mäksa ja Luunja vald koos.

Melliste postipunkt Tartu Tarbijate Ühistu kaupluses on vallas ainuke postiteenuseid pakkuv postiasutus.

Autokauplus on valla kaugemate külade Aruaia, Võõpste, Veskimäe, Kaarlimõisa, Sarakuste, Vana-Kastre, Mäletjärve, Mäksa ja Kaagvere inimestele ainsaks kaupluseks lähipiirkonnas. Mäksa vald toetab autokauplust rahaliselt.

3.4.2. Tehnilise infrastruktuuri valdkonna tegevused:

		Arengueesmärk
1.	Teede hoolduse arendamine, teekatete kapitaalremont.	E 4
1a.	Maakondliku ühistranspordi liinide mustkattega katmise soosimine.	E 4
2.	Tiheasustusalades teede tolmuvaaba katte ja tänavavalgustuse arendamine.	E 4
3.	Agali tee väljaehitamine (supluskohta).	E 4
4.	Kergliiklustee ehitamine Melliste - Poka ning Vana-Kastre-Melliste vahele.	E 4
5.	Probleemsete piirkondade ühistranspordiga katmine ja ühistranspordi arendamine (reedene või laupäevane bussiring noortekeskuse, raamatukogude ja spordihoone külastamiseks).	E 3
6.	Maareformi lõpuleviimine.	E 1
7.	Koostöös Luunja vallaga Kavastu parveliikluse arendamine.	E 8
8.	Olemasolevate energiamahukate küttesüsteemide renoveerimine ja uute ehitamine lähtuvalt säästlikkuse põhimõttest.	E 13
9.	Lairiba Internetiühenduse loomine kandikeskustes.	E 6

3.5. Keskkonnakaitse

3.5.1. Olukorra kirjeldus

Mäksa valla looduskeskkonna seisund on üldiselt hea. Maavaradest leidub Mäksa vallas ehitusliiva, ehituskruusa, turvast, järvemuda ja järvelupja. Põllumajanduslikust suurtootmises on sõnniku ja väetisemajandust korraldatud keskkonnateadlikult. Tootjad on rajanud loomakasvatuse juurde eriehitisi ja peavad sõnniku laotamisel kinni heast tavast ja normatiividest.

Mäksa vallas asuvad avalikud veekogud on Suur-Emajõgi (on valla põhjapoolseks piiriks), Luutsna jõgi, Poka järv (Poka külas), Tamme järv (Tigase külas), Melliste paisjärv (Melliste külas), Olli paisjärv (Tammevaldma külas), Võõpste paisjärv (Aruaia külas) ja Agali järv (Mäksa külas). Lisaks asuvad vallas veel Kaikjärv (Sudaste külas), Lavatsi järv (Poka ja Mäletjärve külas), Kaanjärv (Mäletjärve külas). Osaliselt asuvad Mäksa vallas Kalli järv (Kastre külas) ja Kriimani järv (Mäletjärve külas).

Emajõe-Suursoo toimib ökoloogilise tervikuna ja inimtegevuse mõju sellele praktiliselt puudub. Maakondlik rohevõrgustik taimede levikuala ja loomade liikumisteedena on toimiv eriti Emajõe kaldaaladel, kuid katkeb intensiivse põllumajanduse tõttu osaliselt põldudel. Emajõe kaldaaladel on pidev surve ehituskeeluvööndi vähendamiseks, rohevõrgustiku katkestamiseks ja uute paadikanalite rajamiseks.

Natura võrgustiku alad on: Lavatsi järve loodusala (5 ha) Poka külas, mis on loodud loodusdirektiivi I lisa elupaigatüübi kaitseks. Kaitstav elupaigatüüp: vähe- kuni kesktoitelised mõõdukalt kareda veega järved. Emajõe-Suursoo loodusala (22870 ha) on loodud loodusdirektiivi I lisa elupaigatüüpide ja II lisa liikide elupaikade kaitseks. Kaitstavad elupaigatüübid: vähe- kuni kesktoitelised kalgiveelised järved, huumustoitelised järved ja järvikud, jõed ja ojad, rabad, siirde- ja õõtsiksood, vanad loodusemetsad, soostuvad ja soo-lehtmetsad, siirdesoo- ja rabametsad.

Vallas on järgmised kaitsealused pargid: Kastre park, Mäksa park, Kaagvere park ja puiestee.

Põhjavesi on tänu savi kihile suuremas osas reostuse eest kaitstud, välja arvatud Kaagvere küla ja selle lähiümbrus ligikaudses suurus 1,6 km². Sellel alal tuleb eriti tähelepanelikult järgida reoveesüsteemide ehitust ning heakorda.

Alates 1. juunist 2013. a rakendus Mäksa vallas korraldatud jäätmevedu. Jäätmeveo põhieesmärkideks on hoida keskkonda ning hõlmata jäätmekäitlusesse kõik jäätmetekitajad. Mäksa vallas on korraldatud jäätmeveo teenuse osutaja AS Eesti Keskkonnateenused, kellega on sõlmitud kontsessioonileping perioodiks 01.06.2013 – 31.05.2017.

Taaskasutatavate jäätmete kogumiseks on vallavalitsus paigaldanud avalikud paberjäätmete ja segapakendite kogumiskonteinerid. Paberijäätmete konteinerid asuvad Mellistes, Kaagveres ja Poka külas ning segapakendite konteinerid Mellistes, Kaagveres, Mäksal, Võõpstes, Poka külas ja Sudaste külas. Vallas puudub jäätmete ladestusala, kompostimisväljak, ümberlaadimisjaam, jäätmejaam ja jäätmete kogumise ning sorteerimise punkt.

Ohtlike jäätmete üleandmiseks korraldab Mäksa Vallavalitsus igal kevadel/suvel kogumisringi, kus elanikel on võimalus tasuta ohtlikud jäätmed üle anda. Kogumisringi eesmärk on vältida ohtlike jäätmete sattumist loodusesse. Kogumisringi toimumisest teavitatakse elanikke kohaliku infolehe ja infotahvliite kaudu.

Mäksa vald hooldab kahte supluskohta (Melliste ja Võõpste paisjärvede ääres) ja 124 700 m² haljasalaid. Haljasalad, mida niidetakse kaks korda kuus: vallamaja ümbrus, Melliste paisjärve rand, Melliste Oraviku haljasala, Melliste meditsiinikeskuse ümbrus, Kaagvere staadion, Kaagvere küla laste mänguväljak, Võõpste paisjärve äär, Veskimäe puhkekoht Emajõe ääres. Kokku sisseostetava teenusena niidetav pindala on umbes 35 000 m² ja majandusteenistuse tehnikaga 16 500 m²

3.5.2. Keskkonna valdkonna tegevused:

		Arengueesmärk
1.	Üldplaneeringu kehtestamine ja regulaarne uuendamine.	E 6, E 8
2.	Keskkonnateadlikkuse tõstmine läbi elanike teavitamise ja kaasamise.	E 6
3.	Keskkonda säästva jäätmehoolduse arendamine, omavalitsuse jäätmekava pidev uuendamine. Jäätmete liigiti kogumise arendamine.	E 6
4.	Bussipeatuste, supluskohtade, haljasalade ja teiste vallale oluliste kohtade heakorrastamine ja hooldamine.	E 6
5.	Agali järve äärde piirkondliku avaliku supluskohta kavandamine ja rajamine. Melliste ja Võõpste avalike supluskohtade (koos sildadega)	E 6

	väljaarendamine.	
6.	Keskkonnaohtlike objektide likvideerimine, ohutuks tegemine.	E 6
7.	Melliste paisjärve puhastamine.	E 8
8.	Keskkonnasäästlike energialahenduste arendamine, õhusaaste vähendamine.	E 6
9.	Jäätmetekke vähendamise, jäätmete korduvkasutamise ja ringlusesse võtmise toetamine.	E6
10.	Emajõe Vanajõe suudmealade puhastamine.	E 8

3.6. Elamu- ja kommunaalmajandus

3.6.1. Olukorra kirjeldus

Mäksa vallale kuulub 3 munitsipaalkorterit ja 3 sotsiaalkorterit. Valla omandis olevates korterites paiknevad Melliste raamatukogu, Kaagvere külakeskus, endine postkontori ruum on hetkel kasutuseta, 3 korterit on sotsiaalkorterid. Elamumajanduse eesmärgiks oli läbi korterite üürimise tuua valda noori perekondi, kuid huvi vähesuse tõttu ollakse sunnitud neid üürima kõigile soovijatele. Korteri üldine olukord on rahuldav. Korteri üürimisel eraisikutele on probleemiks olnud maksmata kommunaalmaksud. Kastre hooldekodu töötajate jaoks on ametikorterid hooldekodu territooriumil asuvas kortermajas.

Mäksa vallas on ühisveevärk- ja kanalisatsiooni torustikud väljaehitatud ning toimivad. Teenust osutab AS Emajõe Veevärk. Mäksa vald on AS-i Emajõe Veevärk üks asutajatest ning väikeaktsionär. Vastavalt asutamislepingule peavad omanikud kandma äriühingu halduskulud seni, kuni asutajate veevarustus- ja reoveesüsteemid on rekonstrueeritud ning rekonstrueeritud süsteemid on äriühingule majandamiseks üle antud.

Üle-eestilise hajaasustuse programmiga soovitakse tagada või parandada kõigi maakondade hajaasustusega piirkondades majapidamiste joogivee kättesaadavust, kanalisatsioonisüsteemide rajamist ja juurdepääsuteede ehitamist. Toetuse suurus on kuni $\frac{2}{3}$ projekti abikõlblikest kuludest. 2014. a laekus 7 taotlust, millest eraldati toetust 5 taotlusele, Mäksa valla ja riigi poolt kokku 14724 eurot.

Tänavavalgustus on Melliste külas (Oraviku ringtee, koolimaja piirkond ja Mäe-Järve tänav, lisaks Tartu-Räpina mnt. ülekäiguraja ja kõnnitee läheduses), Kaagvere külas (korterelamute piirkond), Mäksa külas (bussipeatus, korterelamute juurde viiv tee, Kaia ja Maia uuselamurajoon), Võõpste külas (bussipeatus ja riigimaantee läheduses), Kastre külas (bussipeatus läheduses ja parki viiv tee) ja Poka külas (riigimaantee ja vallamaja läheduses). Tänavavalgustuse süsteemid on üldkokkuvõttes rahuldavas korras.

3.6.2. Elamu- ja kommunaalmajanduse tegevused:

		Arengueesmärk
1.	Vallale kuuluvate eluruumide majandamine läbi üüritulu teenimise ja mittevajalike eluruumide võõrandamise.	E 6
2.	Normidele vastava ning elanike, ettevõtete ja asutuste vajadusi rahuldava ühisvee- ja kanalisatsioonisüsteemide arendamine.	E 7
3.	AS-i Emajõe Veevõrk efektiivse, jätkusuutliku majandamise suunamine.	E 7
4.	Hajaasustuse programmi kaudu hajaasustuse elanikele kvaliteetse joogivee, kanalisatsioonisüsteemi ja juurdepääsuteede tagamine.	E 7
5.	Uute elamurajoonide rajamine tiheasustusala sees ja ümber.	E 9
6.	Tänavavalgustuse arendamine ja energiasäästlikkuse suurendamine kompaktse asustusega asulates.	E 6
7.	Vallale kuuluvate hoonete energiasäästlikkuse suurendamine ja energiasäästlikkust suurendavate projektide soosimine.	E 13
8.	Kaagvere koolikompleksi ümberpaigutamisel aktiivne kaasaaitamine kasutusest väljalangenud hoonetele uue kasutusotstarbe leidmiseks (näiteks midagi seoses sisevete laevandusega ja külakeskus).	E 6

3.7. Tervishoid

3.7.1. Olukorra kirjeldus

Perearstiteenust osutab Mäksa vallas OÜ Melliste Perearst Melliste Meditsiinikeskuse ruumides. Perearsti nimistus on ligikaudu 1000 inimest. Meditsiinikeskuses töötavad perearst ja pereõde. Meditsiinikeskuse ruumide üldpind on 180 m² ja hoone kuulub Mäksa vallale. Samas hoones asuvad veel hambaravikabinet ja apteek. Mäksa vald toetab Melliste Meditsiinikeskuse ülalpidamist.

3.7.2. Tervishoiu valdkonna tegevused:

		Arengueesmärk
1.	Perearstiteenuse, apteegi ja hambaravi teenuste säilitamine ja arendamine.	E 3
2.	Tervislike eluviiside teadlikkuse tõstmine läbi elanike teavitamise ja kaasamise. Valla terviseprofili koostamine ja tervislike tegevuste juurutamine.	E 3
3.	Füsioterapeudi valda tööle asumise soodustamine ning sobiva tööruumi sisseseadmine.	E 3

3.8. Kultuur, sport, vaba aeg

3.8.1. Olukorra kirjeldus

Äriregistri andmetel on 2014. aastal Mäksa vallas registreeritud 22 mittetulundusühingut. Mäksa vald maksab MTÜdele tegevustoetust eeldusel, et nad korraldavad vähemalt ühe avaliku ürituse aastas. 2014. aastal sai tegevustoetust 14 mittetulundusühingut. Nendeks on: Mäksa Maanaiste Selts, Rahvatantsuselts "Upsijad", MTÜ Kodukoht Mäksa, Laulu-mänguselts HELIN, Mittetulundusühing Võõpste perekklubi "NOORUS", Külaselts Kawershof, Mäksa spordiklubi, ALGIZNAUD-THURS Noored Aktivistid, Klubi Melliste Racing Team, Mittetulundusühing Klubi Üks Korda Kuus, Mittetulundusühing Kastre Kultuuriait, Kaagvere Kultuurikoda, Pensionäride ühendus „Pihlakobar“, Lost Loomemajandus.

Igal aastal korraldatakse Mäksa vallas EV aastapäeva pidulikkude tähistamist 24. veebruaril, uute ilmakodanike vastuvõttu ja koolilõpetajate vastuvõttu. MTÜde korraldatavad vaba aja ja kultuuri üritused on: Kastre kontserdid, Melliste Triatlon, Suur Kodukandi Simman, koduvalla matkapäev, „Edukas Naine“ valimine, Sulle-Mulle laat, Mäksa valla vanemaealistele ja puuetega inimestele suvine ning talvine üritus Üheskoos, Muinastulede öö, Melliste paisjärvel, Vooremäe mängud ja Võnnu kihelkonnapäev naaberomavalitsustega, rahvapeod Äärekopli talus, Võõpste perekklubi üritused. Vallaelanikele organiseeritakse ka ühiseid teatrikülastusi. Melliste Racing Team korraldab tehnikaga seotud üritusi, näiteks Tigase karikavõistlused ja Melliste kevadsprint.

Melliste noortekeskus avati 2008. aastal endises Melliste tervisekeskuses, et pakkuda Melliste küla ja lähikülade noortele võimalust koolivälisel ajal koos juhendajaga oma vaba aega sisukalt veeta. Noortekeskus on varustatud muusikakeskuse, lauamängude, koroona laua ja lauatennise varustusega. Seoses piiratud transpordi võimalustega puudub Mellistest kaugemal asuvates küldes elavatel noortel hea võimalus noortekeskuse ja spordisaali poolt pakutavaid teenuseid kasutama tulla.

Suuremates küldes puuduvad praktiliselt mängu- ja puhkeplatsid ning rajatised ja võimalused tervisespordiga tegelemiseks. Valla elanikel on võimalus kasutada Haaslava vallas asuvaid Vooremäe tervisekeskuse suusaradu, mille hooldamise eest makstakse tegevustoetust vastavalt valla elanike arvule.

Kaagvere staadion pakub häid võimalusi sportimiseks. Kaagvere staadion (95x70 m) on täismõõtmetega C-kategooria jalgpallistaadion. Staadionil on toimunud mitmed tuntud jalgpalliüritused (Kaagvere Cup, Peipsi Cup), rahvaüritused (jaanituli) ja piirkondlikud spordimängud (Vooremäe mängud). Käesoleval ajal kasutatakse staadionit aktiivselt mitmete jalgpalliklubide poolt treeninguteks ja võistlusteks.

Mäksa vallas tegutseb aktiivselt tõstering. Tõstering koondab erinevas vanuses noori, et oma vaba aega sisustada ja enda füüsilist võimekust parandada. Tõsteringi viiakse läbi Melliste Algkool-Lasteaia spordihoone tõstesaaelis, kuhu on selleks otstarbeks paigaldatud tõsterajad ning soetatud tõstekangid ja jõumasinad. Ringis osalevad noored on Eesti tasemel saavutanud märkimisväärseid tulemusi. Tõsteringi töös osalejad moodustasid 2009. a sügisel MTÜ Mäksa Spordiklubi. Tõstering korraldab nii vabariiklike kui rahvusvahelisi võistlusi.

Ilmavaatlust on Mäksa vallas läbi viidud alates 1975. aastast. Andmeid uuendatakse regulaarselt

vallamaja stendil.

Mäksa vallas asub kaks raamatukogu: Mellistes ja Võõpstes.

Melliste raamatukogu on Mäksa valla hallatav asutus, mis asub Melliste külas korterelamu 1. korrusel. Raamatukogu komplekteerimisel on põhitähelepanu suunatud eesti kirjandusele ja kultuuriloole. Raamatukogus asub avalik internetipunkt kahe arvutiga. Raamatukogu on ka Melliste Algkool-Lasteaia kooliraamatukoguks. Melliste raamatukogu Kaagvere laenutuspunkt (asukohaga Kaagvere külakeskus) on avatud üks kord nädalas. Raamatukogu teenindab tervet valda, kuid peamiseks teeninduspiirkonnaks on Kaagvere, Melliste, Mäletjärve, Poka, Sudaste, Tammevaldma, Vana- Kastre, Võruküla külad.

Raamatukogu kasutab raamatukogunduse programmi URRAM 2002. aastast ja elektroonilisele laenutusele mindi üle 2003. aastal.

Võõpste raamatukogu on Mäksa valla hallatav asutus, mis asub Võõpste külas endise Võõpste kooli 2. korrusel. Võõpste raamatukogu on asutatud 1947. aastal. Lugejate paremaks teenindamiseks on raamatukogul laenutuspunkt Kastres hooldekodu ruumides. Raamatukogus on avalik internetipunkt kolme arvutiga. Raamatukogu teenindab tervet valda, kuid peamiseks teeninduspiirkonnaks on Võõpste, Aruaia, Kastre, Kaarlimõisa, Tigase, Mäksa, Veskimäe ja Sarakuste külad. Raamatukogu on avatud kõigile raamatukogu- ja infoteenuste vajajatele.

Raamatukogu kasutab raamatukogunduse programmi URRAM 2002. aastast ja elektroonilisele laenutusele mindi üle 2003. aastal.

3.8.2. Kultuuri, spordi, vaba aja valdkonna tegevused:

		Arengueesmärk
1.	Emajõe puhkepiirkonna ja loodusturismile orienteeritud külastuskeskkonna arendamine.	E 5, E 8
2.	Kaagvere staadioni ja ümbruse arendamine.	E 10
3.	Noorte muusikaringi arendamine.	E 10
4.	Noorte tõsteringi arendamine.	E 10
5.	Teiste spordiringide arendamine ja spordipäevade läbiviimine.	E 10
6.	Noorte huviharidusega teiste kohalike omavalitsuste huvikoolides tegelemise toetamine.	E 10
7.	Melliste noortekeskuse hoone ja tegevuste arendamine.	E 10
8.	Melliste Algkool-lasteaia spordihoone aktiivne kasutamine.	E 10
9.	Tervisespordi tingimuste arendamine, kergliiklusteede rajamine.	E 10
10.	Kaagvere ja Mäksa asulate juurde Emajõe kallasrajale tervisespordi-kalastusraja kavandamine ja rajamine. Mellistesse spordiraja rajamine.	E 8
11.	Taotleda munitsipaalomandisse asulate tiheasutusalade korterelamute juures nõ aiamaad asulate eakate elanike virgestusaladena.	E 10
12.	Ülevallaliste ürituste arendamine.	E 10
13.	Melliste järve puhastamine ja puhkeala arendamine.	E 8

14.	Ilmavaatluse traditsiooni säilitamine ja arendamine.	
15.	Raamatukogu- ja infoteenuse säilitamine ning arendamine Melliste ja Võõpste raamatukogudes ja Kaagvere külakeskuses.	E 10
16.	Eesti Vabariigi aastapäeva tähistamine ja traditsiooniliste ürituste korraldamine. Samuti valla kultuuriga seotud uute ürituste väljaarendamine.	E 10
17.	Seltsitegevuse soosimine ja arendamine ning infrastruktuuri arendamine (ait-kuivati kasutusele võtmine Pokal, Kastre kuivati kasutuselevõtt, Võõpste endise koolmaja 1. korruse kasutamise parandamine).	E 9, E 10
18.	Kaagvere kultuurikoja tegevuse toetamine.	E 10
19.	Suuremates külates (Melliste, Kaagvere, Mäksa ja Võõpste) mängu- ja puhkeplatside rajamine ning tingimuste loomine tervisespordiks.	E 6
20.	Emajõe ja Ahja kaldaalade suurem kasutuselevõtt puhkeotstarbel.	E 8

3.9. Haridus

3.9.1. Olukorra kirjeldus

Mäksa valla territooriumil asub kaks haridusasutust: omavalitsuse hallatav Melliste Algkool-Lasteaed (MAL) ja riigi hallatav Kaagvere Erikool. Mäksa vallas on hariduse kättesaadavus hea. Peale Melliste Algkool-Lasteaia asuvad Melliste külast kümne kilomeetri raadiuses Võnnu keskkool, Luunja keskkool. Ka Tartu linna haridusasutused on Mäksa valla elanikele kättesaadavad, kuna linn asub valla keskusest 17 km kaugusel. Ligikaudu 2/3 Mäksa vallas sündinud lastest tuleb õppima Melliste Algkool-Lasteaeda.

Võnnu keskkooli ja Melliste Algkool-Lasteaeda saavad õpilased valla õpilasbussiga. Nende piirkondade õpilaste vanematele, mida vallabussi marsruut ei läbi, võimaldatakse sõidutoetust. Ühistransporti kasutavatele teistes koolides õppivatele õpilastele antakse tasuta sõidukaart või kompenseeritakse bussipiletite maksumus.

2006. aastal laiendati lasteaeda ühe rühma võrra. 2008. a ehitati kooli klassiruum ümber lasteaiaruumiks. 2014/15 õppeaastal töötab MAL-i lasteaias 4 liitrühma.

Tabel 1. Laste arvu muutumine lasteaias 2011-2015

Õppeaasta	11/12	12/13	13/14	14/15
Laste arv	71	74	72	67

Suurem sündimus 2013. aastal toob kaasa suurema lasteaeda minevate laste arvu õppeaastal 2016/17. Sellest eelneval ja järgneval aastal on lasteaeda minevate laste arv mõnevõrra väiksem.

Tabel 2. Lasteaia ja kooli tulevikuprognosisid

Õppeaasta	Lasteaeda tuleb lapsi	Kooli tuleb lapsi
2015/16	15	17
2016/17	21	17
2017/18	14	19

Allikas: Statistikaamet

2014/15 on koolis kuus klassikomplekti 69. õpilasega. Õpilaste arv koolis sõltub ka lastevanemate kooli eelistustest. Osa lapsevanemaid eelistas naabervalla keskkooli või mõnda Tartu kooli. Kooliteed alustavate laste koolivalik sõltub ka kooli jõudmise ajast ja transpordivõimalustest. Kui lapsevanem käib Tartus tööl, siis valitaksegi Tartu kool ja sõidetakse koos linna.

Tabel 3. Õpilaste arvu muutumine koolis (õpilaste arvud 1. septembri seisuga)

Õppeaasta	I kl	II kl	III kl	IV kl	V kl	VI kl	Kokku
2011/12	19	10	9	7	7	7	59
2012/13	14	18	12	9	7	7	67
2013/14	19	11	15	12	9	6	72
2014/15	8	16	11	15	12	9	67

Tabel 4. Klasside täituvusprognosis, kui vähemalt 80% Mäksa valla lastest tuleksid Melliste kooli ja olemasolevatest keegi ei lahku

Õppeaasta	I klass	II klass	III klass	IV klass	V klass	VI klass	Kokku
2015/16	14	8	16	11	15	12	76
2016/17	14	14	8	16	11	15	78
2018/19	15	14	14	8	16	11	78
2019/20	10	15	14	14	8	16	77
2020/21	12	10	15	14	14	8	73
2021/22	17	12	10	15	14	14	82
2022/23	11	17	12	10	15	14	79

Allikas: Statistikaamet

Koolipäevadel on võimalik Melliste ja Võnnu koolide õpilastel kasutada valla 2. õpilasliini hommikul ja õhtul valla õpilasliini teenuse pakkuja leidmiseks korraldati 2009. a kevadel vähempakkumine, mille tulemusel sõlmiti OÜ-ga Mäksträvel veoteenuse leping viieks aastaks. 2014. aastal korraldatakse uus hange.

Melliste Algkool-Lasteaia eripära on – kodukoha lähedus, õpilasekesksus, üksteisega arvestamine, õppekvaliteet, väljakujunenud traditsioonid, ühistegemised, kooli ümbritsev looduskeskkond, märkimisväärsed sportimistingimused, turvalisus, lasteaia omanäolisus, tasakaalustatud alusharidus. Laste toetamiseks on olemas tugisüsteemid: eripedagoog, sotsiaalpedagoog, logopeed, huvijuht ja 2 pikapäevarühma. Õpilaste hea ja tasuta toitlustamine 2 korda päevas ja soovi korral hommikusöök lisatasu eest. Algkool-lasteaias on võimalus omandada haridust ka hariduslike erivajadustega lastel individuaalse õppekava alusel.

Melliste Algkool-Lasteaia (MAL) huviringide tööst võtab osa umbes 80% lasteaia- ja 90% koolilastest. Lasteaias toimuvad lauluringid, rütmika ja liikumisrühm ja iluvõimlemine. Algkoolis töötavad puutöö- ja arvutiringid, inglise keele ning loodussõprade ringid, palliring, tantsu ja rütmika ringid, mudilaskoor, poiste ansambel ning solistide ring.

MAL-is töötab püsiv ja kogemustega töötajaskond. 2014/2015 õppeaastal töötab MAL-s 41 töötajat. Kõik töötajad osalevad elukestva õppe programmides. Melliste Algkool-Lasteaia hoone vajab renoveerimist.

Suuremad investeeringud õpi-, kasvu-, töökeskkonna ning materiaaltehnilise baasi arendamiseks ajavahemikus 2007 – 2011 olid: kõnnitee sillutis MAL-i ümber, täismõõtmega spordisaal koos kooli laiendusega, 3 uut klassiruumi (millest kaks koos sisustusega), söökla, lasteaia laiendamine 4-rühmaliseks, MAL-i loodusrada Marjamäel, Melliste vabaaja ja spordiplats, kiiged lasteaia mänguväljakul, rong Tšuhh-Tšuhh, basseinivee kemikaalide dosaator, 3 õmblusmasinat ja elektripliit käsitööklassi, elektripliit ja kombikatel kööki, pehmed toolid saali.

2008. aasta veebruaris valmis kooli juurdeehitis, milles asuvad korvpallisaal, tšestesaal, riietus- ja duširuumid, neli klassiruumi, söökla ja esinduslik fuajee. Juurdeehituse valmimisega paranes õpilaste õppe- ja töökeskkond ning vallarahval avanesid suurepärased ja mitmekülgsed sportimise võimalused. Uutes ruumides on mitmekülgsed võimalusi sportlikeks tegevusteks ja vaba aja veetmiseks vallarahvale ning külalistele. Melliste Algkool-lasteaial on väikesemõõduline bassein, mis hetkel ei tööta kuna vajab renoveerimist.

Kaagvere Erikool on Kaagvere külas asuv Haridus- ja Teadusministeeriumi hallatav põhikool kasvatus-eritingimusi vajavatele õpilastele. Kaagvere Erikoolis õpivad koolikohustuslikus eas korduvalt õiguskorda rikkunud tütarlapsed üle kogu Eesti.

Õpilased saavad erikooli aastaringselt ning viibivad koolis kohtu poolt määratud tähtaja: 1-2 aastat. Koolist lahkudes siirduvad õpilased tagasi oma elukohta, kus jätkavad õpinguid üldhariduskoolis ja kutseõppes või asuvad tööle.

Kaagvere Erikooli osas on tehtud detailplaneering, mille alusel plaanitakse Kaagvere asulasse juurde ehitada mitmeid uusi hooneid. Hetkel on käimas ehitushange.

3.9.2. Hariduse valdkonna tegevused:

		Arengueesmärk
1.	Melliste Algkool- Lasteaia hoone renoveerimine.	E 11
2.	Melliste Algkool-Lasteaias lapsesõbraliku ja turvalise õpikeskkonna arendamine konkurentsivõimelise alus-, alg- ja põhihariduse omandamiseks.	E 11
3.	Koostöö arendamine naaberomavalitsustega haridusteenuste osutamiseks.	E 1, E 11
4.	Koostöö edendamine Haridus- ja Teadusministeeriumiga Kaagvere Erikooli arendamiseks.	E 1, E 11
5.	Õpilaste koolitranspordi arendamine.	E 11

3.10. Sotsiaalne kaitse

3.10.1. Olukorra kirjeldus

Mäksa vallas oli 01.08.2014 seisuga 156 puudega täiskasvanut, puudega lapsi oli 3. Sügava puudega täiskasvanuid oli 30, raske puudega 121 ja keskmise puudega 5 inimest. Hooldaja ja hooldajatoetus oli määratud 01.01.2014. a 36-le puudega täiskasvanule ja 2-le puudega lapsele. Koduteenust osutatakse 10-le inimesele, 2 inimest kasutab isikliku abistaja teenust ja 2 perekonda kasutab tugiisiku teenust. Lisaks 3 inimest kasutavad igapäevaelu toetamise teenust väljaspool valda ning 3-e inimese hooldekoduteenuse eest tasub osaliselt vald.

Puudega inimestele makstavad toetused ja osutatavad teenused on: hooldajatoetus, rehabilitatsioonikulude osaline hüvitamine, abivahendi ostmise või laenutamiskulude osaline hüvitamine, transporditoetus sügava liikumispuudega isikutele, eluruumide kohandamise toetus, koduteenus, isikliku abistaja teenus. Omavalitsus toetab noorte puuetega inimeste tegevust Maarja Külas ning igapäevaelu toetamise teenusele suunatud puudega noorte tegevust Tartu Vaimse Tervise Hoolekandekeskuses.

Mäksa vallas on 01.01.2014. a seisuga 65 ja vanemaid inimesi kokku 331. Üle 80. aastaseid vallaelanikke on 72 ja üle 90. aastaseid on 15. Vald püüab võimaldada eakatel võimalikult kaua elada täisväärtuslikku elu oma kodus. Mäksa valla poolt osutatakse vanemaelistele inimestele järgmisi teenuseid: koduteenus, transporditeenus, hoolekandeteenuse osaline toetamine ning abistamine asjaajamisel. Mäksa valla eakaid peetakse meeles sünnipäevade puhul rahalise kingituse, õnnitluskaardi ja lilledega, seda alates 70ndast eluaastast iga juubeli puhul ning alates 90ndast eluaastast igal sünnipäeval.

Mäksa vallas on seisuga 01.01.2014. a kuni 18-aastaseid lapsi kokku 342. Eelkooliealisi lapsi on 01.01.2014. a seisuga 115.

Vald maksab lapsevanematele sünnitoetust ja koolitoetust Melliste Algkool-Lasteaias õppima asuva lapse vanemale, puudega lapse vanematele makstakse lapsehoiutoetust ja hooldajatoetust ning lahkunu omastele makstakse matusetootust.

Lastega perekondade parema toimetuleku tagamiseks ja soodustamiseks osutab Mäksa vald erinevaid teenuseid koostöös mittetulundusühingute, sihtasutuste ning organisatsioonidega. Teenustena osutatakse: psühholoogilist nõustamist, tugiisikuteenust, tasuta transpordi teenust üldhariduskooli ja huviringi, tasuta spordihoone kasutamist kindlaks määratud aegadel ning muid tugiteenuseid lähtuvalt perekondade vajadustest.

Mäksa vallale kuulub 3 sotsiaalkorterit ja 1 sotsiaalpind. 3 sotsiaalkorterit asuvad Kaagvere külas ja 1 Võõpstes. Kõik sotsiaalkorterid on 01.01.2014. a seisuga abivajajate kasutusse antud.

Toimetulekutoetust sai 2013. aastal 21 leibkonda. Neist 11 olid töötu täiskasvanuga pered, 9 lastega või suurpere ning 2 leibkonda olid madala sissetulekuga.

Hooldekodu Härmalõng on Kastre külas asuv Mäksa valla hallatav asutus, mis paikneb 18. sajandist pärinevas mõisahoones (kahel korrusel üldpind kokku 1 142 m² s.h. 15 elutuba ja 5 puhkeruumi).

Hooldekodu Härmalõng on ööpäevaringselt tegutsev hoolekandeesutus, kus osutatakse hoolekandeteenust sotsiaalselt mittetoimetulevatele eakatele ja puuetega inimestele. Hooldekodu saab igapäevaselt tulu teenuse osutamisest eraisikutele ja kohalikele omavalitsustele ning kasutab saadud tulu oma tegevuskulude katmiseks.

Hooldekodus osutatakse hoolekandeteenust 01.08.2014. a seisuga kokku 39 inimesele. Hooldekodule Härmalõng laekuvatest tuludest tuleb 24% kohalikelt omavalitsustelt ning 76% hoolekandeteenusel viibivate eakate pensionitest ja nende pereliikmetelt. Hooldekodu osutas 01.08.2014. a seisuga üldhooldekodu teenust viiele Mäksa valla elanikule.

3.10.2. Sotsiaalse kaitse valdkonna tegevused:

		Arengueesmärk
1.	Koduteenuse arendamine.	E 12
2.	Puuetega inimestele teenuste arendamine ja toetuste säilitamine.	E 12
3.	Peretoetuste (sünnitoetus, matusetoetus) säilitamine.	E 12
4.	Sotsiaaleluasemeteenuse pakkumine.	E 12
5.	Hooldekodu Härmalõng arendamine (vee ja kanalisatsiooni süsteemide uuendamine, teise korruse väljaehitamine, juurdeehitus).	E 12, E13

4. Tegevuskava 2015-2018

	INVESTEERINGUD JA TOETATAVAD TEGEVUSED	2015	2016	2017	2018
1	Vallateede rekonstrueerimine (teede järjestus vastavalt teedehoiukavale).	40 000	50 000	50 000	
2	Melliste järve puhastamine.	15 000	50 000	50 000	0
3	Melliste koolihoone renoveerimine.	100 000	300 000	100 000	0
4	Mänguväljakute rajamine suuremates külates.	4 000	4 000	4 000	4 000
5	Melliste-Poka kergliiklustee rajamine.	10 000	250 000	0	0
6	Tänavavalgustuse rekonstrueerimine energiasäästlikumaks.	23 000	80 000	0	0
7	Marjamäe puhkeala rajamine (Melliste kooli ja bussijaama vaheline ala).	+	+	+	+
8	Kastre Kultuuriaida renoveerimine.	+	+	+	+
9	Multifunktsionaalse vallahoone ehitamine.	0	0	0	+
10	Võõpste raamatukoguhuone vee-reovee ja küttesüsteemi rajamine.	15 000	35 000	10 000	0
11	Võõpste avaliku supuskoha arendamine	+	+	+	0
12	Poka kuivati renoveerimine.	+	+	+	+
13	Vanajõe puhkekoha rajamine (Luunja silla all olev saar).	+	+	+	+
14	Veskimäe puhkekoha (Emajõe ääres) arendamine.	+	+	+	+
15	Melliste noortekeskuse renoveerimine.	0	0	0	150 000
16	Mäksa mõisa Von Esseni hauakambri restaureerimine.	20 000	0	0	0
17	Agali järve avalik supuskoht.	+	+	+	+
18	Kaagvere staadioni ja ümbruse arendamine.	+	+	+	+
	Kokku	227 000	769 000	214 000	154 000

+ võimalik tegevus sobiva rahastamismudeli leidmisel

5. Arengukava elluviimine

Mäksa valla arengukava **elluviimist ja finantseerimist** korraldab Mäksa vallavalitsus vastavalt Mäksa vallavolikogu määrustele ja otsustele. Arengukava elluviimise ja hinnangu andmine tehtule toimub iga-aastaselt. Vastavalt kohaliku omavalitsuse korralduse seadusele tuleb arengukava ajakohastada igal aastal hiljemalt 15. oktoobriks.

Arengukava **uuendamise käigus** uuendatakse omavalitsust puudutavad statistilised näitajad, vaadatakse üle erinevate valdkondade probleemid ning seatakse uusi eesmärke. Samuti korrigeeritakse tegevuskava, eemaldades sealt ellu viidud tegevused ja lisatakse uusi.

Lähtuvalt Mäksa valla arengueesmärkidest võib välja tuua **peamised arengunäitajad**, mille abil saab arengukava edukust mõõta ning mis on kajastatud käesolevas arengukavas:

- elanike rahulolu (vallavalitsusele saabuva tagasiside põhjal, võimalusel teha küsitlus iga 4. aasta tagant);
- Mäksa valla elanike arv (elanikkonna stabiilsus ja juurdekasv aastas, 2014. a 0,5 % rohkem elanikke kui 2011. a); noorte perede arvu dünaamika (2014. a – 2 % rohkem);
- elanike sissetulekute suurus (võrdlus Eesti ja Tartu maakonnaga keskmisega, 2014. a Mäksa vallas on Tartumaa keskmine sissetulek 1. elaniku kohta);
- ettevõtete arv elanike kohta (võrdlus Tartu maakonnaga), töökohtade arv tööealiste hulgas (Mäksa valla tulemused 2014. a on Tartumaa keskmised).

LISAD

LISA 1. Arengukavas kasutatavad mõisted

Areng - majanduslikke, sotsiaalsete ja looduskeskkonna muutuste protsess, millel puudub ühtne ja lihtne määratlus. Tavapäraselt nähakse arenguna positiivseid muutusi, kvaliteedi muutus soovitud suunas.

Arengueesmärk - visioonist lähtuv üldkirjeldus, milleni soovitakse teatud ajaks jõuda ja mis on määratletav, mõõdetav, reaalselt elluviidav ja liigendatav.

Arengukava - visioonist lähtuvate eesmärkide saavutamisele suunatud kokkulepe, mis sisaldab olukorra analüüsi, arengueeldusi, -eesmärke ja kavandatud tegevusprioriteete.

SWOT-analüüs – meetod protsessi, nähtuse, olukorra vms eri külgede analüüsiks. Tuleneb inglisekeelsete sõnade (strengths 'tugevused', weaknesses 'nõrkused', opportunities 'võimalused', threats 'ohud') algustähtedest.

Tegevus - kasusaaja poolt elluviidav konkreetne üksik toiming või projekt.

Tegevuskava - loend konkreetsetest ülesannetest ja tegevustest, mida on vaja täita püstitatud eesmärkide saavutamiseks koos ressursside, elluvijate ja tähtaja määramisega.

Visioon - soovitud seisund, tulevikupilt, mille poole eesmärgistatud tegevuse kaudu püüeldakse.

Kant – ühiste omadustega, oma kohavaimuga, geograafiline ja ajaloolis-kultuuriline territoriaalne üksus, mis koosneb tavapäraselt mitmest külast ja mille inimesed tunnetavad seda ühtse piirkonnana. Mäksa vallas on 5 kanti (Melliste, Kaagvere, Võõpste, Mäksa, Poka).

LISA 2. Mäksa valla üldiseloomustus

Üldandmed

Mäksa vald paikneb Tartu maakonnas, asudes Tartu linnast kagu suunas ja Peipsi järvest idas. Mäksa valla keskus asub Tartust 17 km kaugusel.

Joonis 2. Mäksa valla paiknemine Tartumaal (allikas: Maa-amet)

Mäksa valla pindala on 136.5 km², olles suuruse järgi kuuendal kohal Tartumaa üheksateistkümmet valla hulgas. Mäksa valla ulatus läänest itta on umbes 25 kilomeetrit ja põhjast lõunasse keskmiselt 9 kilomeetrit. Vallas on kokku 4700 ha metsamaad, 600 ha rohumaad ja 4600 ha haritavat maad.

Looduslikult asub Mäksa vald Peipsi madaliku ja Ugandi lavamaa vahel. Maastikku iseloomustab lainjas tasandik, mis kohati omandab väikekühmulise ilme. Valla põhjapiiriks on Võrtsjärvest alguse saav ning Peipsi järve suubub Suur-Emajõgi, mis on ainsa jõena Eestis täies ulatuses laevatav. Vallas on veel kümnekond väiksemat järve ja paisjärve.

Mäksa vald jääb **Ida-Eesti suurte soomassiivide piirkonda**, rohkem kui kolmandiku omavalitsuse pindalast hõlmab looduskaitse alla kuuluv Emajõe-Suursoo. Emajõe-Suursoo puhul on tegemist ühe vanima Tartumaa sooga. Aegade jooksul on soomassiiv välja kujunenud Eesti suurimaks deltasoostikuks, mille ulatus põhjast lõunasse on 30 kilomeetrit ja läänest itta 18 kilomeetrit. Soo pindala on umbes 200 km². Emajõe-Suursoo põhiline väärtus on märgade elupaikade suur mitmekesisus ning ulatuslik ja terviklik, regioonile ainuomane Emajõe deltasoostik, koos haruldaste, ohustatud ja kaitsealuste liikide ning kooslustega.

Maavaradest leidub Mäksa vallas ehitusliiva, ehituskruusa, hästilagunenud turvast, järvemuda ja järvelupja. Avatud on kaks karjääri.

Elanikud

Mäksa vallas elab 01.01.2014 seisuga Rahvastikuregistri andmetel 1674 inimest. Statistikaameti järgi on vastav näitaja 1672 inimest.

Tabel 5. Mäksa valla elanike arv ja vanuseline jaotus 2012-2014

Vanus	Elanike arv 01.01.2012	Elanike arv 01.01.2013	Elanike arv 01.01.2014
0-14	270	255	255
16-64	1069	1074	1096
65 ja vanemad	349	343	331
KOKKU	1688	1672	1682

Allikas: Statistikaamet

Kokku on omavalitsuses 16 küla, millest suurimad on Melliste, Kaagvere, Võõpste ja Mäksa. Keskmise asustustihedus on 12,26 inimest ruutkilomeetri kohta (suure osa valla pindalast moodustab Emajõe-Suursoo).

Tabel 6. Mäksa valla elanike arv külade jaotuses 2008-2013

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Mäksa vald	1727	1720	1687	1679	1664	1674
Melliste küla	482	490	483	464	456	448
Kaagvere küla	256	256	246	240	241	240
Mäksa küla	123	133	130	130	119	126
Võõpste küla	138	132	128	127	123	122
Poka küla	94	96	95	94	106	104
Sudaste küla	95	88	87	90	95	95
Sarakuste küla	59	59	55	61	62	70
Vana-Kastre küla	69	64	68	66	62	64
Kaarlimõisa küla	57	60	62	60	61	63
Tigase küla	62	66	62	68	62	61
Tammevaldma küla	57	55	53	54	55	55
Veskimäe küla	45	44	45	46	47	49
Võruküla	41	41	41	43	46	47
Aruaia küla	41	39	39	41	44	44
Mäletjärve küla	55	55	52	51	47	43
Kastre küla	44	37	36	39	33	35
KOV täpsusega	9	5	5	5	5	8

Allikas: Rahvastikuregistrer

Statistikaameti andmetel laekus 2013. aastal Mäksa valla tuludesse tulumaksu 705 900 eurot, mis on 10% suurem kui 2012. aastal laekunud 642 700 eurot. 2011. aastal oli vastav näitaja 601 600 eurot.

Mäksa vallas oli 31.01.2013.a seisuga ametlikult töötutena registreeritud 38 inimest ning 31.12.2013 seisuga 34 inimest. 31.01.2014. aasta seisuga oli töötuid 39. 31. juunil 2014. a oli töötuid 26.

Tabel 7. Töötus 1000 elaniku kohta võrdluses Tartumaa valdade keskmisega

	31.01.14	28.02.14	31.03.14	30.04.14	31.05.14	30.06.14	31.07.14
Mäksa vald	23,2	22,6	18,4	19,0	16,7	15,5	15,5
Tartumaa valdade keskmine	19,0	19,3	17,8	16,7	14,8	14,6	13,6

Allikas: Töötukassa

Mäksa valla ajalooline kujunemine

Vald omavalitsusüksusena sätestati seadusega 1866. a. Maakogukonnaks nimetati teatud territooriumil elavat ja teatud seisusesse kuuluvat rahva hulka. 1866. aasta seadus määras kogukonna alammääraks 200 meeshinge. 1890-ndail aastail valdade arvu vähendati - Tartumaa 148 009 elanikku kuulus 73 valla alla. Seniste väikeste valdade (Kaagvere, Mäksa, Sarakuste ja Poka) liitumisega moodustus ühine Mäksa vald. Omaette üksus oli seni Kastre vald. 1904. aastal liideti Kastre ja Võnnu valla külad ning moodustus Kastre-Võnnu vald.

1922. aasta lõpuks oli Tartumaal 63 valda, Mäksa elanike arv oli 3942, mis oli maakonnas suuruselt teine. 1938. a valla piiride reformiga liideti Kastre-Võnnu valla idapoolne osa ja Kastre asundus Mäksa vallaga. Valla piir ulatus veel Peipsini.

1945. aastal toimus uus haldusreform, mille tulemusena tekkisid valdadest väiksemad omavalitsusüksused - külanõukogud. Tartu maakonna 9 vallast moodustati 22 külanõukogu. Mäksa valla piires moodustati 3 külanõukogu: Melliste külanõukogu, Mäksa külanõukogu ja Võõpste külanõukogu. 1954. a oli oluline muudatus külanõukogude arvu kärpimisel Mäksa - Melliste ja Võõpste külanõukogust moodustati Mäksa külanõukogu. 1968. a piirimuudatusega pidi Mäksa külanõukogu oma Peipsiäärse ala loovutama Koosa külanõukogule (284 ha).

1977. aasta haldusreform nägi ette pisikülade liitmise, kas omavahel või suurematega. Mäksa külanõukogus moodustus 16 küla: Aruaia, Kaagvere, Kaarlimõisa, Kastre, Melliste, Mäksa, Mäletjärve, Poka, Sarakuste, Sudaste, Tammevaldma, Tigase, Vana-Kastre, Veskimäe, Võruküla, Võõpste küla.

1989. aastal võeti vastu kohaliku omavalitsuse aluste seadus ja haldussüsteemi loomise seadus. 16. mail 1991. aastal omistati Mäksa vallale omavalitsuslik staatus.

LISA 3. SWOT- analüüs

Mäksa valla hetkeolukorrast ettekujutuse saamiseks viidi läbi Mäksa valla tugevusi ja nõrkusi, väliskeskkonnast tulenevaid võimalusi ja ohtusid kajastav SWOT-analüüs. Hetkeolukorra kaardistasid Mäksa valla ametnikud ja allasutuste juhid novembris 2008. a SWOT-analüüsi täiendati 2014. a arengukava muutmise töögruppide koosolekutel.

SWOT-analüüsi eesmärgiks on fikseerida omavalitsuse hetkeolukord, et antud näitajate kaudu leida piirkonna arengu korraldamiseks vajalikud strateegiad, võimalused ja potentsiaal. SWOT-analüüsi tulemused on esitatud järgnevas tabelis.

Tabel 8. Mäksa valla SWOT- analüüs

TUGEVUSED	NÕRKUSED
<ol style="list-style-type: none"> 1. Elanikkonna stabiilne suurus ja nende igakülgne väärtustamine omavalitsuse poolt; 2. Paiknemine Tartu linna kui regiooni tõmbekeskuse läheduses; 3. Mäksa valla territooriumil paiknev Emajõe-Suursoo kui omanäoline looduskeskkond Eestis ja lähivälismaal; 4. Pikaajaliste põllumajandustraditsioonide olemasolu ning hästi arenenud põllumajandusettevõtted; mitmekesine, heal tasemel agrotööstus; 5. Erinevate ettevõtete olemasolu ja tegevus piirkonna töandjatena; 6. Kaasaegne haridussüsteem ja võimalused huvitegevuseks (Melliste Algkool-Lasteaed, noortekeskus, spordihoone, raamatukogud); 7. Tartu-Räpina maantee kui piirkonna peamise liikumistrajektoori ja arengumootori kulgemine läbi omavalitsuse territooriumi; 8. Huvi- ja seltsitegevuse hea korraldus, omanäoliste ja pikaajaliste traditsioonidega kultuuri- ja spordiürituste toetamine (Kastre pargipeod, Muinastulede öö, Koduvalla matkapäev, vanavara laat, Melliste triatlon, Äärekopli talu rahvapeod); 9. Puhkekohtade (veekogud) olemasolu valla asulates; 10. Kavastu parve kui Eesti kontekstis ainulaadse ja eriilmelise turismiobjekti olemasolu; 11. Melliste triatlon kui tuntud ja Eesti vanimaid triatlonivõistlusi 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Paiknemine Tartu linna kui regiooni tõmbekeskuse vahetus läheduses – Mäksa vald kui „magala“, konkureerimine Tartuga inimeste vaba ajaga seotud harjumuste ja tegemiste osas; 2. Elanike vähene aktiivsus omavalitsuse ja kogukonna tegemistest osavõtmisel; 3. Kiriku ja kalmistu puudumine omavalitsuse territooriumil; 4. Ühistranspordi puudulik korraldus omavalitsuse sees, omavalitsuste vahel ning maakonnakeskusega; 5. Vähene inimeste ettevõtlusaktiivsus; 6. Töökohtade vähesus omavalitsuse territooriumil 7. Asulate osaliselt amortiseerunud vee- ja kanalisatsioonisüsteemid; 8. Erinevate loodus-, kultuuri- ja ajaloo-objektide vähene eksponeerimine; 9. Sportimis- ja aktiivse vaba aja veetmise võimaluste vähesus väljaspool keskasulat ning seltsitegevuseks vajalike ruumide puudumine Mäksa ja Poka külas; 10. Kohalike avalike teede halb olukord ja küladevaheliste riigimaanteedega tolmuva katte puudumine; 11. Kvalifitseeritud tööjõu puudumine

VÕIMALUSED	OHUD
<ol style="list-style-type: none"> 1. Ettevõtete loomisele ja arengule kaasaaitamine ning ettevõtlusega seotud investeeringute ligimeelitamine omavalitsusse; 2. Looduse ja kalastusega seotud turismivaldkondade arendamine, Emajõe ning Ahja jõe turismikoridori ning Emajõe-Suursoo looduspiirkonna arenguga seotud arendustegevuste elluviimine; Rahvuspark; 3. Erinevate siseriiklike ja Euroopa Liidu toetusvõimaluste laialdasem kasutamine omavalitsuse investeeringute teostamisel; 4. Maade munitsipaliseerimine ning nende kasutuselevõtmine ettevõtluskeskkonna arenguks ja avalike teenuste pakkumiseks. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Võimalik ääremaastumine Tartumaa ja Eesti kontekstis (elanikkonna vähenemine, ettevõtete ümberpaiknemine, regionaalpoliitika suund suuremate tõmbekeskuste väljaarendamisele); 2. Piirkonna omavalitsuste planeerimata liitumine või liitmine; 3. Eesti riigi ühekülgne energiamajandus ja poliitika; 4. Omavalitsuse tulubaasi vähenemine pikaajalise majanduslanguse tingimustes; 5. Omavalitsuse elanikkonna kiire vananemine ja tööealise elanikkonna väljaränne.

LISA 4 Mäksa valla arengukavaga seotud Mäksa valla valdkondlikud arengukavad

Mäksa valla sotsiaalhoolekande arengukava (koostamisel) eesmärkideks on:

1. Laste puhul tagada igale lapsele tema põhi- ja erivajaduste rahuldamiseks soodne arengukeskkond, kasvatamaks inimesed, kes oleks terved, suudaks, saaks ja tahaks töötada ning areneda.
2. Täiskasvanute puhul stimuleerida valla avalike teenuste ja toetuste tasakaalustatud süsteemi kaudu töötamist ja iseseisvat toimetulekut.
3. Kõrgema sotsiaalse suutlikkusega inimestele tagada sotsiaalne kaitse.

Mäksa valla jäätmekava aastateks 2008-2012 eesmärgiks on korraldada Mäksa valla jäätmekäitlust võimalikult ökonoomselt ja keskkonnasäästlikult vastavalt kehtivatele õigusaktidele ja püüeldes jäätmemajanduse põhieesmärkide täitmise poole.

Kuna jäätmemajanduse korraldus, kus jäätmevaldajal on olnud suur otsustusõigus oma jäätmekäitluse korralduse üle, ei ole taganud Mäksa vallas rahuldavat olukorda ning organiseeritud jäätmekäitluse osa on madal, on eesmärgiks luua kogu valda hõlmav ühtne jäätmekäitlussüsteem. Sinna hulka kuuluvad muu hulgas:

1. taaskasutatavate jäätmete eraldi kogumine ja taaskasutamine;
2. ohtlike jäätmete ja probleemtoodete eraldamine olmejäätmetest ning eraldi kogumine;
3. võimalikult suure arvu jäätmetekitajate kaasamine korraldatud jäätmekäitlussüsteemi;
4. biolagunevate jäätmete eraldi kogumine ja kompostimine tekkekohas ja/või vastava teenuse välja arendamine;
5. ehitus- ja lammutusjäätmete eraldamine olmejäätmetest ning kohapealne sortimine ja osaline töötlemine. Ehitusjäätmete kasutamine pinnasetäiteks;
6. elanikkonna teavitamine ja keskkonnateadlikkuse tõstmine.

Mäksa valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arengukava 2005-2016 eesmärgiks on valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni plaanipärane arengu tagamine lähtuvalt seadustest, nõudmistest ja

vajadustest. Arengukavas vaadatakse detailsemalt valla tihedamini asustatud külasid: Melliste, Kaagvere, Vööpste ja Mäksa.